

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๖ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๒๑/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิทางการศึกษา กรณีกล่าวอ้างว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการประเมินผลการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๔๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่า ครูผู้สอนของผู้ถูกร้องได้ประเมินผลการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์โดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากครูบางคนให้คะแนนเพิ่มแก่นักเรียนที่เข้าห้องเรียนออนไลน์เป็นคนแรก และครูบางคนให้คะแนนนักเรียนที่ตอบคำถามคนแรก แต่ด้วยสภาพค่าความหน่วงเวลาระบบอินเทอร์เน็ตของนักเรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน ซึ่งอาจเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของนักเรียนทำให้ระยะทางการส่งข้อมูลไม่เท่ากัน ระบบอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน โดยนักเรียนบางคนใช้ระบบอินเทอร์เน็ตแบบใยแก้วนำแสง (Optical Fiber) บางคนใช้ระบบสัญญาณโทรศัพท์ประเภท 3G 4G และ 5G รวมทั้งอุปกรณ์รับส่งสัญญาณที่แตกต่างกัน โดยผู้ร้องแจ้งปัญหาดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องทราบแล้วแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ตามคำร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษา ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีหนังสือ

/ สอบถาม...

สอบถามข้อเท็จจริงไปยังผู้ถูกร้องและผู้ร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องและผู้ร้องได้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาประกอบเอกสารและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑) หนังสือผู้ร้อง ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ผู้ร้อง ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓) หนังสือผู้ถูกร้อง ที่ ศธ ๐๔๒๙๘.๐๑/๒๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า ผู้ร้อง ██████████ ของผู้ถูกร้อง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ทำให้ผู้ถูกร้องต้องทำการปิดการเรียนการสอน ตั้งแต่วันที่ ๔ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๔ โดยให้ครูสอนนักเรียนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรกของการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้แจ้งกับนักเรียนเกี่ยวกับการให้คะแนนเพิ่มแก่นักเรียนที่เข้าเรียนผ่านระบบออนไลน์เป็นคนแรก รวมทั้งจะให้คะแนนเพิ่มแก่นักเรียนที่สามารถตอบคำถามในขณะที่เรียนผ่านระบบออนไลน์เป็นคนแรก หลังจากนั้นผู้ร้องได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึงสภาพปัญหาในด้านเทคนิคเกี่ยวกับค่าความหน่วงเวลาระบบอินเทอร์เน็ตของนักเรียนแต่ละคนไม่เท่ากันทำให้ไม่สามารถเข้าเรียนหรือตอบคำถามในขณะที่เรียนผ่านระบบออนไลน์ได้เหมือนเช่นการเรียนในช่วงเวลาปกติ ทำให้การประเมินผลการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ของครูผู้สอนด้วยวิธีการดังกล่าวไม่เป็นธรรมต่อนักเรียน

ผู้ถูกร้องได้รับทราบปัญหาและทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้ใช้วิธีการสอนตามที่มีการกล่าวอ้างจริง แต่เพื่อต้องการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนเท่านั้น โดยไม่ได้นำมาเป็นเงื่อนไขในการให้คะแนนเพิ่มแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ผู้ถูกร้องจึงทำการรวบรวมสภาพปัญหาหรือข้อขัดข้องที่ได้รับจากนักเรียนแจ้งให้ครูผู้สอนรับทราบและนำไปปรับวิธีการสอนผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับข้อจำกัดของนักเรียน ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ผู้ร้องแจ้งว่า ปัจจุบันไม่พบปัญหาในลักษณะที่มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกิดขึ้นแล้ว กรณีจึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์โดยไม่เป็นธรรมหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗^๑ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุ

/ ความแตกต่าง...

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

ความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมจะกระทำมิได้ และมาตรา ๕๔^๒ ได้บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและตามความต้องการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๓^๓ ที่ได้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันด้วยวิธีการที่เหมาะสม และต้องเป็นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่าแก่บุคคลทุกคน อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐^๔ ได้บัญญัติให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึงและ

/ มีคุณภาพ...

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

^๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๑๓

๑. รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้รับรองสิทธิของทุกคนในการศึกษา รัฐภาคีตกลงว่าการศึกษามุ่งไปในทางพัฒนา บุคลิกภาพของมนุษย์และความรู้สึกในศักดิ์ศรีอย่างเต็มที่ และจะเพิ่มทวีความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทุกฝ่ายตกลงกันต่อไปอีกว่าการศึกษามุ่งให้ทุกคนเข้าร่วมได้ในสังคมเสรีอย่างแท้จริง จะส่งเสริมความเข้าใจ ความอดกลั้นและมิตรภาพระหว่างชาติทั้งหลาย และกลุ่มเชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อยหรือ กลุ่มศาสนาทั้งหมด และสานต่อกิจกรรมของสหประชาชาติในการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

๒. รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้รับรองว่า เพื่อให้สิทธินี้บรรลุผลเป็นความจริงอย่างเต็มที่

(จ) การพัฒนาระบบโรงเรียนทุกระดับให้ติดตามอย่างเข้มแข็ง ระบบเงินกองทุน วิทยาลัยที่เพียงพอให้ดูแลจัดตั้งขึ้น สภาพทางวัตถุของผู้สอนต้องได้รับการดูแลให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

^๔ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

มีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายไม่น้อยกว่าสิบสองปี และข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๙^๔ ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้จัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ให้นักเรียนตั้งแต่วันที่ ๔ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๔ โดยในช่วงสัปดาห์แรกของการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้แจ้งแก่นักเรียนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้คะแนนเพิ่มในระหว่างการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ตามได้ที่มีการร้องเรียนจริง แต่การแจ้งเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงวิธีการสอนที่ครูใช้ในการกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนสนใจในวิชาที่ทำการสอนอยู่เท่านั้น โดยครูผู้สอนมิได้นำหลักเกณฑ์การให้คะแนนเพิ่มตามที่มีการแจ้งมาใช้เพื่อให้คะแนนแก่นักเรียนแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ผู้ถูกร้องได้ให้นักเรียนแจ้งสภาพปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจากการเรียนระบบออนไลน์ไปยังผู้ถูกร้องได้โดยตรง จากนั้นผู้ถูกร้องจะทำการรวบรวมสภาพปัญหาหรือข้อขัดข้องที่ได้รับจากนักเรียนแจ้งให้ครูผู้สอนรับทราบและนำไปปรับวิธีการสอนผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับข้อจำกัดของนักเรียน

ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัญหาจากการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ของผู้ถูกร้องนั้นเกิดขึ้นในช่วงแรกของการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่ยังไม่มีความคุ้นเคยและเชี่ยวชาญทำให้ในช่วงแรกอาจประสบปัญหาข้อขัดข้องบ้างเป็นเรื่องปกติ และเมื่อพบปัญหาจากการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพปัญหาข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ซึ่งถือได้ว่าผู้ถูกร้องได้จัดการศึกษาให้ผู้ร้องโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพและตามความต้องการ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ประกอบมาตรา ๕๔ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ อีกทั้งครูผู้สอนได้พยายามหาวิธีการสอนเพื่อใช้ในการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในวิชานั้น ๆ ย่อมถือว่าครูผู้สอนได้เอาใจใส่ ช่วยเหลือ และส่งเสริมผู้ร้องในระหว่างการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๙ และสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๓ ประกอบกับในเวลาต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ผู้ร้องได้ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า ปัจจุบันไม่พบปัญหาในลักษณะที่มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับผู้ร้องอย่างเหมาะสมแล้วตามมาตรา ๓๙ (๕) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่องหากเป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง

/ ๕. มติ...

^๔ ข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๙ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๑/๒๕๖๔ (๖) เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

with regard